

Broj XV / 2016

Bilten o procesu pregovora o
pristupanju Srbije Evropskoj uniji

LOKALNE ZAJEDNICE U PROCESU PREGOVORA O PRISTUPANJU SRBIJE EU

TEMA BROJA STR. 3

INTERVJU STR. 4–8

Vladan Jeremić, direktor Regionalne razvojne
agencije za razvoj Istočne Srbije (RARIS)
Dejan Maksimović, predsednik udruženja „Stanište”
Aleksandar Popov, direktor Centra za regionalizam

AKTUELNO STR. 10

Novi sajt „Progovori o pregovorima”

SEKO / EU PROGRAMI STR. 11–12

Kako do boljeg upravljanja međunarodnom
razvojnomo pomoći? Srbija pristupila Evropskom zdravstvenom
programu III (2014–2020)

PREDSTAVLJAMO STR. 13

Pregovaračko poglavlje 4
– Slobodno kretanje kapitala

PREGLED NAJVAŽNIJIH DOGAĐAJA

8. mart Odbor za evropske integracije dao je pozitivno mišljenje na predlog Pregovaračke pozicije za Poglavlje 5

Odbor za evropske integracije Narodne skupštine Republike Srbije razmotrio je i dao pozitivno mišljenje na predlog Pregovaračke pozicije za Poglavlje 5 (Javne nabavke). Pre usvajanja, sažetak pregovaračke pozicije predstavljen je članovima Radne grupe Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU) na posebnom sastanku. Sastanak je održan u skladu sa odlukom koju je Odbor za evropske integracije doneo u junu 2014. godine, a koja nalaže da predstavnici Odbora imaju obavezu da razmatraju komentare organizacija civilnog društva, odnosno NKEU pre usvajanja pregovaračkih pozicija za sva poglavlja. [Više...](#)

17. mart Konferencija „Vojvođanska inicijativa za EU – partnerstvo civilnog i javnog sektora“

Organizacije civilnog društva Vojvodine udružene u Vojvođansku inicijativu za EU organizovale su konferenciju „Vojvođanska inicijativa za EU – partnerstvo civilnog i javnog sektora“ uz pokroviteljstvo Skupštine AP Vojvodine i TACSO kancelarije u Srbiji. Konferencija je održana radi podrške saradnji javnog i civilnog sektora u oblastima koje su od ključnog interesa za građanke i građane Vojvodine. Jedan od takvih prioriteta svakako je i pristupanje Srbije EU i doprinos pokrajinskih organa i organizacija civilnog društva ovom procesu. [Više...](#)

18. mart Odbor za evropske integracije dao je pozitivno mišljenje na predlog Pregovaračke pozicije za Poglavlje 23

Odbor za evropske integracije Narodne skupštine Republike Srbije razmotrio je i dao pozitivno mišljenje na predlog Pregovaračke pozicije za Poglavlje 23 (Pravosuđe i osnovna prava). [Više...](#)

18. mart Srbija i evropska integracija Zapadnog Balkana: Razmena mišljenja pred Parisku konferenciju o Zapadnom Balkanu

Međunarodna konferencija „Srbija i evropska integracija Zapadnog Balkana: Razmena mišljenja pred Parisku konferenciju o Zapadnom Balkanu“ organizovana je s ciljem da se sagleda položaj Srbije u regionu u svetlu evropskih integracija. Takođe, cilj je bio i da se artikulišu realna očekivanja od regionalne saradnje u pitanjima evropskih integracija koja će biti upućena vladama država Zapadnog Balkana uoči Samita zemalja Zapadnog Balkana u Parizu u junu. Konferenciju je organizovao Francusko-austrijski centar za zблиžavanje u Evropi u saradnji sa Evropskim fondom za Balkan, Evropskim pokretom u Srbiji i Francuskim institutom za međunarodne odnose IFRI iz Pariza. [Više...](#)

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Masarikova 5/16, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Danijela Božović, Mirko Popović, Tamara Skrozza i Srđan Đurović

Autori: Danijela Božović i Bojana Jevtović

Lektura: Marijana Milošević

Objavlivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima“ podržali su Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji i Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva. Godišnji rad BOŠ podržava Evropska unija u okviru programa Evropa za građane i građanke. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo, Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva ili Evropske unije. Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjuima odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

LOKALNE ZAJEDNICE U PROCESU PREGOVORA O PRISTUPANJU SRBIJE EU

Specifičnost procesa pregovora o pristupanju EU jeste to što se ne pregovara o sadržini pravnih tekovina EU, pošto je država kandidat u obavezi da ih usvoji i u celosti primenjuje. Predmet pregovora je samo vremenski okvir u kom će pravne tekovine EU biti usvojene i primenjene u praksi. Iako se sam proces pregovora o pristupanju odvija na nacionalnom nivou, u ovaj proces moraju biti uključeni i brojni drugi akteri, kao što su regionalni i lokalni nivoi vlasti, organizacije civilnog društva itd. S tim u vezi, partnerstvo lokalnih zajednica i centralnih vlasti u celokupnom pregovaračkom procesu nameće se kao logično i nužno. Za lokalne zajednice ovo je bitno zbog upoznavanja i razumevanja ciljeva EU politika i pravnih tekovina EU, a radi njihove bolje pripreme od onog trenutka kada postanu deo nacionalnog zakonodavstva. S druge strane, uključivanje lokalnih zajednica naročito pomaže centralnim vlastima:

- a) u sagledavanju realnog stanja u sprovođenju i primeni pravnih akata koji su doneseni prihvatanjem politika i pravnih tekovina EU u dosadašnjem procesu evropskih integracija;
- b) u pripremi pregovaračkih pozicija sa prelaznim periodima koji su definisani na objektivnim kriterijumima;
- c) u dostizanju merila koja su postavljena u konkretnom poglavlju kao uslov za otpočinjanje pregovora (naročito u slučajevima kada treba uspostaviti novi ili unaprediti već postojeći administrativni i institucionalni okvir za ostvarenje konkretnog merila).

U Srbiji je od početka procesa pregovora formirano više regionalnih i lokalnih inicijativa i platformi za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije EU: „Istočna Srbija na putu ka EU”, „Banatska platforma” i „Vojvođanska inicijativa za EU”. Formiranje ovakvih regionalnih platformi i inicijativa za podršku procesu evropskih integracija doprineće će boljoj vidljivosti problema na lokalnom nivou, ali i lokalnih aktera koji imaju kapacitete da pomognu njihovo rešavanje. Takođe, lokalni kontekst i lokalni akteri biće bolje pozicionirani u dugoročnom odnosu Srbije i Evropske unije, što će doprineti da kreiranje politika na lokalnom nivou, koje se odvija u okviru procesa evropskih integracija, odgovara stvarnim potrebama.

Za zastupanje interesa lokalnih zajednica u procesu usvajanja i primene pravnih tekovina EU važni su otvorenost i redovan dijalog lokalne samouprave, privrednika, civilnog društva i građana, čemu može doprineti formiranje regionalnih i lokalnih inicijative koje:

- umrežavanju različite aktere i podstiču stručnu javnost, privredu i medije na aktivno učešće u procesu usvajanja EU normi i standarda;
- informišu javnost o pravima i obavezama koje nastaju u procesu usvajanja pravnih tekovina EU;
- omogućavaju praćenje sprovođenja javnih politika na lokalnom nivou u procesu pregovora o pristupanju i pripremaju lokalne zajednice za ispunjavanje standarda koje nameće proces pregovora.

Imajući u vidu značaj naredne faze u procesu pristupnih pregovora Republike Srbije, otvaranje pregovora po pojedinačnim poglavljima i ispunjavanje postavljenih merila za dalji nastavak procesa, neophodno je naglasiti da je uključivanje zainteresovanih strana u ovaj deo procesa izuzetno važno. Ne samo što će stručnost predstavnika civilnog sektora u pojedinim oblastima politika doprineti boljem definisanju akcionih planova neophodnih za ispunjavanje postavljenih merila već će biti olakšano i informisanje građana u lokalnim zajednicama. Samim tim, proces će biti razumljiviji za svakodnevni život građana, što će činiti podršku procesu i reformama većom i legitimnijom.

Beogradska otvorena škola (BOŠ) u okviru inicijative „Progovori o pregovorima” pokrenula je uspostavljanje lokalnih timova za podršku procesu evropskih integracija. Do sada je inicirano osnivanje tri lokalna tima, dok BOŠ u narednom periodu planira niz aktivnosti koje će biti usmerene na njihovo jačanje. Takođe, BOŠ svim regionalnim i lokalnim inicijativama koje prate proces pregovora o pristupanju Srbije EU stavlja na raspolaganje mesečni bilten, veb-portal „Progovori o pregovorima” i druge resurse, kako bi mogli da promovišu svoje delovanje.

PROSTOR ZA PREDSTAVLJANJE I ZASTUPANJE INTERESA REGIONA U PROCESU PREGOVORA SA EU POSTOJI

Vladan Jeremić, direktor Regionalne razvojne agencije za razvoj Istočne Srbije (RARIS)

U okviru teme broja razgovarali smo sa predstavnicima regionalnih inicijativa za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije EU. Sagovornici Biltena bili su: Vladan Jeremić, direktor Regionalne razvojne agencije za razvoj Istočne Srbije (RARIS); Dejan Maksimović, predsednik udruženja „Stanište” i Aleksandar Popov, direktor Centra za regionalizam.

BOŠ: Koji su najznačajniji doprinosi inicijative „Istočna Srbija na putu ka EU” uključivanju lokalnih zajednica iz Istočne Srbije u proces pregovora sa EU? Kakav je dosadašnji uspeh u ostvarivanju postavljenih ciljeva inicijative?

Vladan Jeremić: Proces pridruživanja Srbije EU se dešava jednom u životu i mi nismo hteli da propustimo priliku da u njemu učestvujemo. Za mogućnost da učestvujemo u ovom procesu smo se sami izborili formiranjem Regionalne EU platforme Istočne Srbije. Naš cilj je bio da naš region dobije što više informacija o samom procesu i o tome šta nas čeka tokom procesa pregovaranja kako bi se na najbolji način pripremio za promene koje će se nužno desiti. Sama činjenica da je više od 300 ljudi iz regiona učestvovalo direktno u našim aktivnostima, da smo napravili pet dokumenata sa preporukama Pregovaračkom timu pokazuje da smo u tome uspeali.

BOŠ: Da li ste se tokom funkcionisanja inicijative suočili s nekim preprekama, naročito kada govorimo o mobilisanju regionalnih aktera i artikulisanju njihovih stavova u procesu pregovora o pristupanju EU?

Vladan Jeremić: Ne, naprotiv. RARIS se tokom godina rada pozicionirao kao organizacija koja se bavi realnim temama i problemima na odgovoran način. Mi ne „prodajemo maglu”, ne zovemo i ne okupljamo ljude iz regiona reda radi ili da bismo popili kafu. Ova tema je značajna i kada se pristupi na pravi način ljudi će se odazvati i aktivno učestvovati. Broj ljudi koji učestvuju u radnim grupama i dolazi na sastanke je skoro duplo veći od očekivanog.

BOŠ: Kako ocenjujete kapacitete aktera u lokalnim zajednicama za učešće u procesu pregovora? Šta im nedostaje? Koju dodatnu vrednost procesu donosi njihovo učešće?

Vladan Jeremić: Kapaciteti su mali i tu zaista dosta toga nedostaje. Mi ćemo pokušati da proširimo obuhvat naše inicijative, da uključimo što više ljudi i da se povežemo još bolje sa sličnim inicijativama i projektima koji postoje. Dobar primer

je konferencija „Pogranična područja na putu ka EU” koju je organizovao Institut za pogranična područja, a čiju organizaciju smo i mi pomogli. Takođe, dobri su primeri zajedničke sednice koje smo organizovali sa dve radne grupe Nacionalnog konventa Evropske unije. Veliku pomoć u svemu ovome nam pruža i Fondacija za otvoreno društvo, Srbija; na čemu smo im neizmerno zahvalni.

BOŠ: Na osnovu Vašeg iskustva da li dovoljno dobro koristimo resurse aktera na lokalnom/regionalnom nivou? Kako da ih koristimo još bolje?

Vladan Jeremić: Srbija je decenijama unazad visokocentralizovana zemlja u kojoj se generalno ne koriste resursi koji postoje na lokalnom i regionalnom nivou. Možda nam zato tako kao državi i ide. To je jedno veoma kompleksno pitanje koje traži više prostora za odgovor. Za početak je možda dovoljno da centralni nivo jednostavno pita lokalni i regionalni za mišljenje.

BOŠ: Smatrate li da su interesi regiona u procesu pregovora sa EU adekvatno zastupljeni? Ako nisu, na koji bi način mogli da budu?

Vladan Jeremić: Prostor za predstavljanje i zastupanje interesa postoji i na nama je da pokušamo da ga iskoristimo. Prostor za „interese” se ne deli ili dobija, on se osvaja. Mi se ne žalimo da nema prostora, već se borimo za naš region i pokušavamo da uradimo najbolje.

Istočna Srbija
Na putu ka Evropskoj uniji

IZDVAJAMO:

- Usklađivanje i primena propisa u oblasti voda i zaštite prirode od značaja za Istočnu Srbiju;
- Preporuke Istočne Srbije za vinski sektor i sektor proizvodnje rakija (jakih alkoholnih pića) u procesu pridruživanja Srbije EU.

ISTOČNA SRBIJA NA PUTU KA EU

Regionalna razvojna agencija za razvoj Istočne Srbije (RARIS) pokrenula je inicijativu „Istočna Srbija na putu ka EU” u aprilu 2015. godine. Ciljevi ove inicijative su: unapređenje razumevanje procesa EU integracija i time posredno priprema za samo članstvo u EU; šire mobilisanje regionalnih aktera, artikulisanje stavova i facilitiranje njihovog učešća u procesu pregovora; zastupanje ključnih interesa regiona u procesu pregovaranja kroz predstavljanje već formulisanih stavova, kao i definisanje dodatnih stavova regiona o prioritetnim temama.

RARIS je formirao i proširio regionalnu EU platformu kao mehanizam formulisanja stavova, interesa i kritika

lokalnih aktera vezanih za proces pridruživanja i interese regiona. U Regionalnoj EU platformi učestvuje više od 40 predstavnika OCD-a, profesionalnih udruženja, lokalnih razvojnih institucija, regionalnih razvojnih institucija, MSP sektora i njegovih asocijacija, lokalnih organa vlasti, medija, lokalnih obrazovnih institucija iz Borskog upravnog okruga i Zaječarskog upravnog okruga. Regionalna EU platforma je definisala dve ključne tematske oblasti za Istočnu Srbiju, koje su odabrane na bazi prioriteta Regionalne strategije razvoja Istočne Srbije, a to su: 1) Poljoprivreda i ruralni razvoj i 2) Životna sredina. Za svaku od ovih prioriteta oblasti formirana je posebna radna grupa koja je uz pomoć konsultanata definisala preporuke Istočne Srbije u procesu pridruživanja.

NIVO INFORMISANOSTI I PREDZNAJANJA O PREGOVORIMA SA EU VRLO JE NIZAK

Dejan Maksimović, predsednik udruženja „Stanište”

BOŠ: Koji su najznačajniji doprinosi inicijative „Banatska platforma” uključivanju lokalnih zajednica iz Banata u proces pregovora sa EU? Kakav je dosadašnji uspeh u ostvarenju postavljenih ciljeva inicijative?

Dejan Maksimović: Lokalne samouprave i lokalne zajednice su važan akter i u procesu pregovora o članstvu u EU. Tokom pregovora ne postavlja se pitanje da li će buduća članica prihvatiti celokupnu evropsku pravnu regulativu niti pod kojim uslovima, već se dogovara samo o rokovima kada će to učiniti i koliko novca pomoći iz EU će za to dobiti. Rezultat tog procesa biće potpuna usaglašenost domaće regulative, ali i prakse sa evropskom. Nema nikakve sumnje da će ovaj proces uticati i na lokalne samouprave, koje će dobiti nove zakonske obaveze i nadležnosti. Zato je važno da i lokalne samouprave aktivno učestvuju u procesu, daju informacije o stanju u određenim oblastima, o svojim kapacitetima i problemima, kako bi Pregovarački tim racionalno i argumentovano izložio potrebu za eventualnim „prelaznim rokovima”, tokom kojih je moguće odložiti primenu EU regulative. Da bi opštine i gradovi mogli aktivno da učestvuju, potrebno je da budu pravilno informisani o samom procesu. Smatramo da smo ovome dosta

doprineli realizacijom projekta „Banatska platforma”. Održali smo tri tematske radionice i devet okruglih stolova na temu pregovora sa predstavnicima lokalnog javnog i civilnog sektora. Više od 200 učesnika smo imali na ovim događajima. Više od 10 internet portala je objavilo tekst, vest ili informaciju o „Banatskoj platformi”.

BOŠ: Da li ste se tokom funkcionisanja inicijative suočili s nekim preprekama, naročito kada da govorimo o mobilisanju regionalnih aktera i artikulisanju njihovih stavova u procesu pregovora o pristupanju EU?

Dejan Maksimović: U lokalnim zajednicama postoji značajno interesovanje za temu pregovora sa EU. Međutim, nivo informisanosti i predznanja o pregovorima sa EU vrlo je nizak, što onemogućava neko smisljeno učešće lokalnih aktera u ovom procesu. Lokalni akteri, kako predstavnici javnog tako i civilnog sektora, imaju vrlo oskudna znanja o tome šta se pregovara, ko sa kim pregovara, kakvi su rezultati i posledice pregovora na lokalne zajednice, kako mogu lokalne zajednice učestvovati u procesu i zašto je učešće važno.

BOŠ: Kako ocenjujete kapacitete aktera u lokalnim zajednicama za učešće u procesu pregovora? Šta im nedostaje? Koju dodatnu vrednost procesu donosi njihovo učešće?

Dejan Maksimović: U okviru projekta uradili smo istraživanje o statusu zaštite prirode u AP Vojvodini, u kontekstu pregovora. Kontaktirali smo svih 45 opština i gradova. Jedno od pitanja u upitniku bilo je: „Da li je opština/grad saradivala/o sa državnim organima i međunarodnim akterima u procesu EU integracija za oblast zaštite prirode? Ako jeste, na koji način je to činjeno?” Na ovo pitanje, samo osam opština i gradova je odgovorilo da je imalo takvu saradnju. Međutim, na pitanje o načinu kako je to činjeno, čak sedam je navelo učešće na EU projektima, što nema veze sa procesom pregovora. Jedino je Grad Novi Sad naveo da je učestvovao u izradi post-skrining dokumenta, što jeste aktivnost u pregovorima. Čak 35 opština i gradova odgovorilo je da nije imalo nikakvu saradnju, dok dve opštine nisu odgovorile na pitanje.

Iz odgovora zaključujemo dve stvari – prvo, predstavnici opština i gradova koji se bave poslovima zaštite prirode nisu dovoljno informisani o samim pregovorima, tako da ne poznaju aktivnosti u ovom procesu, a drugo, lokalne samouprave skoro da ne učestvuju u pregovorima.

BOŠ: Na osnovu Vašeg iskustva da li dovoljno dobro koristimo resurse aktera na lokalnom/regionalnom nivou? Kako da ih koristimo još bolje?

Dejan Maksimović: Nedovoljno se koriste resursi lokalnih aktera. Po našem mišljenju i iskustvu najvažniji razlog je nedovoljna informisanost o tome šta su pregovori, zbog čega su važni i kako mogu uticati na lokalne samouprave. Tek posle informisanja možemo očekivati i nadati se da će se iskoristiti lokalni kapaciteti.

BOŠ: Smatrate li da su interesi regiona u procesu pregovora sa EU adekvatno zastupljeni? Ako nisu, na koji bi način mogli da budu?

Dejan Maksimović: Srbija nije decentralizovana država, nedostaje nam srednji ili regionalni nivo vlasti, tako da „interese regiona” zvanično nema ko da zastupa ni u jednoj oblasti, pa ni u procesu pregovora sa EU. Ipak, postoje neformalni načini da se to uradi, a jedan od tih načina je i „Banatska platforma”. Postoje još dva slična procesa – jedan u Istočnoj Srbiji, a drugi u Sandžaku (Raškoj oblasti).

IZDVAJAMO:

- Kratka animacija „Pregovori Srbije i EU”
- Zaštićena područja prirode u AP Vojvodini: Status zaštite i finansiranje u kontekstu evropskih integracija

BANATSKA PLATFORMA

„Banatsku platformu” za učešće lokalnih zajednica u pregovorima Srbije sa EU, kao neformalnu mrežu, formirale su organizacije civilnog društva (OCD) sa sedištem u regionu Banata (Južnobanatski, Srednjobanatski i Severnobanatski upravni okrug). Kroz ovaj mehanizam, OCD mogu da iskažu svoje stavove i potrebe, koji će se preneti centralnim pregovaračkim telima. Za početak su izabrane teme iz pregovaračkih Poglavlja 11 (Poljoprivreda i ruralni razvoj), Poglavlja 12 (Bezbednost hrane) i Poglavlja 27 (Životna sredina), uz mogućnost izbora novih. Najvažniji način delovanja su tematski skupovi (okrugli stolovi), za lokalne predstavnike OCD, vlasti i ekonomskog sektora. „Banatskom platformom” koordinira Ekološki centar „Stanište” iz Vršca. Svaka OCD sa sedištem u regionu Banata, koja to želi, može postati članica „Banatske platforme”. Platforma u ovom trenutku okuplja 20 organizacija.

NE OBRAĆA SE DOVOLJNA PAŽNJA NA RESURSE NA LOKALNOM I REGIONALNOM NIVOU

Aleksandar Popov, direktor Centra za regionalizam

BOŠ: Kako ste došli na ideju o pokretanju „Vojvođanske inicijative za EU“?

Aleksandar Popov: Sredinom prošle godine nam je Pokrajinski sekretarijat za regionalnu saradnju odobrio projekat pod nazivom „Regionalni ugao EU integracija – AP Vojvodina u procesu pridruživanja Srbije EU“. U okviru tog projekta održali smo otvarajući konferenciju na kojoj je pored pokrajinskih funkcionera, predstavnika Delegacije EU, međunarodnih eksperata učestvovala i Tanja Mišćević, šefica Pregovaračkog tima Srbije, koja je tom prilikom podržala da se i na nivou pokrajine organizacije civilnog društva uključe u pospešivanje procesa EU integracija. Nakon ove konferencije je održano sedam okruglih stolova, na kojima je razgovarano o skoro polovini pregovaračkih poglavlja na kojima su sagledavane specifičnosti i posebni interesi Vojvodine u pregovaračkom procesu. U radu ovih okruglih stolova su, pored predstavnika pregovaračkog tima, pojedinih ministarstava i pokrajinskih sekretarijata, učestvovali organizacije civilnog društva koje se bave temama kojima su bili posvećeni pojedinačni okrugli stolovi. Tokom održavanja ovih okruglih stolova rodila se ideja da se vojvođanske organizacije civilnog društva organizovano uključe ne samo u pregovarački

proces nego i u stvaranje opšteg povoljnog ambijenta u javnosti u Vojvodini u pogledu EU integracija. Naravno, jedan od osnovnih ciljeva je artikulisanje interesa građanki i građana Vojvodine u procesu pridruživanja Srbije EU.

BOŠ: Da li ste se tokom pokretanja inicijative suočili s nekim preprekama, naročito kada govorimo o mobilisanju aktera za učešće u procesu pregovora o pristupanju EU?

Aleksandar Popov: Mogu reći da je ovo jedan od retkih poduhvata koji je Centar za regionalizam preduzeo kao inicijator, a da je sve narodski rečeno išlo glatko – od spremnosti organizacija civilnog društva da se uključe u Vojvođansku inicijativu za EU i njihovo aktivno učešće u njenom profilisanju do spremnosti Skupštine Vojvodine da, na najvišem nivou, promoviše ideju partnerstva civilnog i javnog sektora, što je rezultiralo jednom velikom konferencijom u Skupštini AP Vojvodine, u čijem radu su učestvovali Istvan Pastor, Tanja Mišćević, Ksenija Milenković, kao i predstavnici Delegacije EU u Srbiji. Rezultat ove konferencije je bila zajednička izjava učesnika konferencije. Kasnije je i Odbor za evropske integracije i međuregionalnu saradnju usvojio zaključak o partnerstvu sa Vojvođanskom inicijativom za EU.

Foto: Centar za regionalizam

Konferencija „Vojvođanska inicijativa za EU – partnerstvo civilnog i javnog sektora“

BOŠ: Kako ocenjujete kapacitete aktera u lokalnim zajednicama za učešće u procesu pregovora? Šta im nedostaje? Koju dodatnu vrednost procesu donosi njihovo učešće?

Aleksandar Popov: Akteri u lokalnim zajednicama imaju veće kapacitete nego što je to poznato javnosti, pa čak i kod nekih državnih faktora koji bi to trebalo da prepoznaju. Mnogi od njih imaju dobro obučene ljude za konkurisanje za EU fondove, a u pograničnim opštinama u Vojvodini realizovano je niz projekata prekogranične saradnje iz evropskih fondova.

BOŠ: Na osnovu Vašeg iskustva da li dovoljno dobro koristimo resurse aktera na lokalnom/regionalnom nivou? Kako da ih koristimo još bolje?

Aleksandar Popov: Nažalost, ovde je i dalje na delu tzv. beogradizacija, pa se zbog toga ne obraća dovoljna pažnja na resurse koji se nalaze na lokalnom i regionalnom nivou, koji bi mogli dati značajan doprinos kvalitetu i ubrzanju procesa EU integracija.

BOŠ: Smatrate li da su interesi regiona u procesu pregovora sa EU adekvatno zastupljeni? Ako nisu, na koji bi način mogli da budu?

Aleksandar Popov: Na konferenciji o regionalnom uglu EU integracija, koju sam spomenuo na početku, konstatovano je da je šteta što Vojvodina nije oficijelno zastupljena u pregovaračkom timu, to tim pre jer u mnogo čemu ima jače kapacitete i veća iskustva nego neka institucije na državnom nivou. Nadamo se da će i naša inicijativa doprineti tome da se shvati da veće uključivanje Vojvodine može samo obogatiti ne samo pregovarački proces nego ukupan proces pristupanja Srbije EU.

Intervjue pripremila Danijela Božović

VOJVODANSKA INICIJATIVA ZA EU

Vojvodansku inicijativu za EU formirali su Centar za regionalizam, Novosadska novinarska škola, Zelena mreža Vojvodine, Asocijacija potrošača Srbije (APOS), Centar lokalne demokratije, Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Građanski fond Panonija i Pokret gorana Vojvodine. Cilj mreže je mobilizacija civilnog društva Vojvodine, profesionalnih i ekspertskih udruženja da aktivno učestvuju u institucionalnim procesima vezanim za pridruživanje Srbije EU i jasnije predstave interese i specifičnosti Vojvodine u pregovaračkom procesu u pregovaračkim poglavljima za koje je ona posebno zainteresovana, kao i da budu aktivni protagonisti u dijalogu sa institucijama i nosiocima vlasti APV kako bi se postojeće javne politike i prakse razvijale u punom interesu građana/građanki Vojvodine.

U okviru ove inicijative formirane su i radne grupe pa će tako radnu grupu za pregovaračko poglavlje 10, koja se tiče informacionog društva i medija, predvoditi Novosadska novinarska škola, a poglavlje 11, o poljoprivredi, predvođiće Zelena mreža Vojvodine. Radnu grupu za poglavlja 12 i 28, koja tretiraju problematiku zaštite potrošača i zdravlja, bezbednosti hrane i fitosanitarne politike predvođiće APOS, dok će radnu grupu za poglavlja 19, 20 i 22, na temu socijalne politike i zapošljavanja, preduzetništvo i industrijske politike predvoditi Centar lokalne demokratije. Radnu grupu za pravosuđe i osnovna ljudska prava, za pravdu, slobodu i sigurnost, odnosno za poglavlja 23 i 24, predvođiće Nezavisno društvo novinara Vojvodine, poglavlje 25 i 26 posvećeno nauci, istraživanju, obrazovanju i kulturi Građanski fond Panonija, a zaštitu životne sredine vodiće Pokret gorana Vojvodine. Centar za regionalizam biće odgovoran za rad sekretarijata Vojvodanske inicijative za EU.

Zajednička izjava „Vojvodanska inicijativa za EU – partnerstvo civilnog i javnog sektora“

KOALICIJA 27: SAOPŠTENJE ZA JAVNOST POVODOM IZVEŠTAJA ALIJANSE ZA ZDRAVLJE I ŽIVOTNU SREDINU O ŠTETNOM UTICAJU TERMoeLEKTRANA NA ZDRAVLJE GRAĐANA NA ZAPADNOM BALKANU

Koalicija 27 iskazuje podršku Alijansi za zdravlje i životnu sredinu (HEAL) u naporima da doprinese vidljivosti efekata zagađenja vazduha u Srbiji i uticaja termoelektrana na zdravlje ljudi. Istovremeno želimo da skrenemo pažnju javnosti na rezultate koje je ova organizacija objavila u svom izveštaju „Neplaćeni zdravstveni račun – kako nas termoelektrane na uglj na Zapadnom Balkanu čine bolesnima“, a koji pokazuju da polovina ukupnih zdravstvenih troškova u regionu potiče iz Srbije.

Pozivamo Ministarstvo rudarstva i energetike i Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine Republike Srbije da temeljno razmotre izveštaj HEAL-a i njegove rezultate i preporuke uzmu u obzir prilikom izrade strateških dokumenata u oblasti energetike i zaštite životne sredine, odnosno da ih primene u razvoju politika ova dva sektora.

Koalicija 27 je u „Izveštaju o napretku Srbije u procesu evropskih integracija za 2015. godinu“ već ukazala na nezadovoljavajući napredak kada je u pitanju zaštita vazduha. Podaci koje je izneo HEAL pokazuju da su pojedine termoelektrane u Srbiji među deset najvećih emitera partikularnih čestica, sumpordioksida i azotnih oksida u Evropi.

Smatramo da Izveštaj koji je objavio HEAL predstavlja osnov za ozbiljnu i široku javnu diskusiju o posledicama energetske politike po javno zdravlje u Srbiji. Podsećamo da su vodeći zdravstveni stručnjaci u Srbiji u junu 2014. potpisali saopštenje kojim pozivaju na smanjenu i ograničenu upotrebu uglja kako bi se smanjila uzlazna stopa pojave hroničnih bolesti.

Takođe, ističemo da je Koalicija 27 zabrinuta zbog činjenice da javnost u Srbiji nije upoznata sa procesom izrade Nacionalnog plana za smanjenje emisija iz velikih postrojenja za sagorevanje i da nema učešća javnosti, uprkos činjenici da se radi o dokumentu koji ima značajan uticaj na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

U najboljem je interesu građana Srbije da pitanja koja su pokrenuta izveštajem „Neplaćeni zdravstveni račun“ budu ozbiljno razmatrana u procesu donošenja odluka i postanu osnov za pokretanje revizije nacionalnih planova za proizvodnju energije kako bi se smanjilo oslanjanje na uglj i pristupilo dekarbonizaciji energetskog sektora. Ovo predstavlja važnu priliku za efikasan program zdravstvene prevencije u koje mora biti uključeno i nadležno Ministarstvo zdravlja.

Saopštenje Koalicije 27 možete preuzeti [ovde](#).

Štete po zdravlje uzrokovane emisijama iz termoelektrana na uglj Kako udisanje suspendovanih čestica može uticati na naše zdravlje

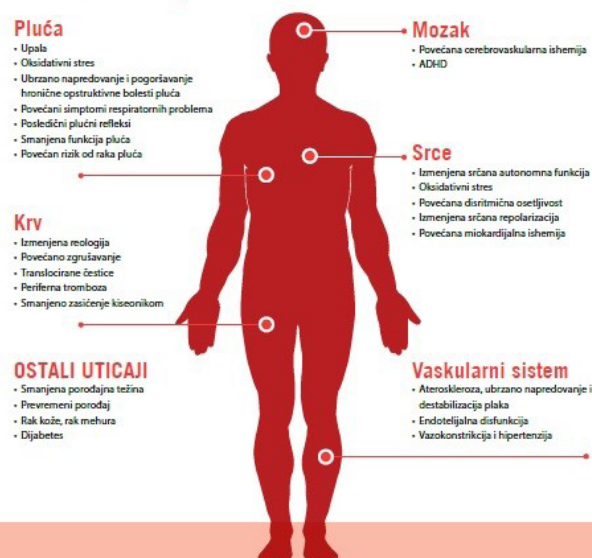

Foto: HEAL

Alijansa za životnu sredinu i zdravlje (HEAL) je vodeća evropska neprofitna organizacija sa sedištem u Briselu, koja se bavi pitanjima uticaja životne sredine na zdravlje ljudi u Evropskoj uniji (EU). Uz pomoć više od 70 organizacija članica, HEAL pruža nezavisnu ekspertizu i dokaze iz medicinskih istraživanja prilikom različitih procesa odlučivanja. Alijansa predstavlja stručnjake u oblasti zdravstva, neprofitna zdravstvena osiguranja, lekare, medicinske radnike, udruženja pacijenta (obolele od karcinoma, astme), građane, udruženja žena, grupe mladih, nevladine organizacije za zaštitu životne sredine, naučnike i mrežu ustanova javnog zdravlja širom Evrope. U članstvo su uključene međunarodne i evropske organizacije, kao i nacionalne i lokalne grupe.

NOVI SAJT „PROGOVORI O PREGOVORIMA”

Kako bi sprovela aktivnosti usmerene na informisanje javnosti o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU, Beogradska otvorena škola je unapredila veb-portal „Progovori o pregovorima” novim kategorijama koje prate dalji tok i napredak procesa pregovora. One nude odgovore na pitanja kako civilno društvo i druge zainteresovane strane mogu konkretno da prate pristupne pregovore.

Praćenje pristupnih pregovora podrazumeva razumevanje institucionalnog i upravljačkog okvira unutar kojeg se vode pregovori, načina na koji se vode, sadržine pregovaračkog procesa i raspoloživih instrumenata kojima civilno društvo i drugi akteri mogu da utiču na taj proces. U tom pogledu, veb-portal pruža informacije koje će zainteresovanim partnerima omogućiti da na adekvatan način prate proces pregovora o pristupanju EU i daju svoj doprinos samom procesu u zavisnosti od faze pregovora.

Veb-portal, takođe, pruža pregled i svih dokumenata relevantnih za praćenje procesa evropskih integracija ne samo Republike Srbije, već i Republike Hrvatske i Republike Crne Gore. Poseban segment portala odnosi se na predstavljanje i analizu strukture dokumenata koji nastaju u procesu pregovora, i to u svakoj od njegovih pojedinačnih faza. Uvidom u dokumenta i njihovim pravilnim razumevanjem, zainteresovane strane u

procesu pregovora o pristupanju imaju mogućnost da jasnije prate celokupni proces pregovora, kroz svaki od navedenih koraka i kroz svaki od pojedinačnih dokumenata koji su rezultat pregovaračkog procesa. Poznajući strukturu i sadržaj samih dokumenata, zainteresovani učesnici u procesu pregovora, ali i oni koji vrše stalni nadzor nad procesom pregovora, a u njega nisu direktno uključeni, imaju mogućnost da na efikasniji način prate ispunjavanje obaveza postavljenih u samom procesu za obe strane, kao i načine, vremenske, ali i finansijske okvire potrebne za njihovo ispunjavanje.

Na veb-portal sada se nalazi i pregled formiranih inicijativa/mreža/koalicija/platformi civilnog društva koje prate proces pregovora o pristupanju Srbije EU. Pored baze, javnosti su putem veb-portala dostupne i publikacije, istraživanje i izveštaji u vezi sa procesom pregovora o pristupanju.

Sve zainteresovane strane koje žele da aktivno koriste portal i bilten „Progovori o pregovorima” kao kanal informisanja za svoje aktivnosti u procesu pregovora o pristupanju Srbije EU mogu nas kontaktirati putem mejla: eupregovori@bos.rs.

The screenshot shows the website interface for 'PROGOVORI O PREGOVORIMA'. At the top left is the logo for BOŠ (Beogradska otvorena škola) and the site title. A search bar is located at the top right. Below the navigation menu, there are several content blocks:

- Vesti:** A large graphic of the EU flag with the text 'Raspisan konkurs za finansiranje i sufinansiranje projekata OCD - Mladi i EU'.
- U FOKUSU:** 'Smerice za saradnju Pregovaračkog tima i pregovaračkih grupa sa predstavnicima civilnog društva'.
- INTERVJU:** 'Civilno društvo trebalo bi da posveti pažnju sadržaju javnih politika, a ne samo procesu'.
- ANALIZE:** 'Uticaj OCD na proces evropskih integracija Zapadnog Balkana'.
- VAŽNO JE:** 'Vratiti zamah proširenju EU'.
- Other items:** 'Kancelarija za evropske integracije', 'Prijavite se za MESEČNI BILTEN', 'IPA II (2014-2020) SEKO', and 'NPAA Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina'.

KAKO DO BOLJEG UPRAVLJANJA MEĐUNARODNOM RAZVOJNOM POMOĆI?

SEKO za razvoj ljudskih razvoja i društveni razvoj, Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije (SIPRU) i Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije organizovali su 11. marta 2016. godine u Beogradu konferenciju „Kako do boljeg upravljanja međunarodnom razvojnom pomoći?“. Konferencija je bila posvećena pitanju unapređenja sistema upravljanja međunarodnom razvojnom pomoći, a pre svega sredstvima Evropske unije (EU) iz Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA), kao i uspostavljanju kvalitetnije saradnje u ovoj oblasti između predstavnika državnih institucija, međunarodne donatorske zajednice i civilnog društva.

Uvodnu reč na konferenciji dali su: Ksenija Milenković, v.d. direktorke Kancelarije za evropske integracije, Aleksandra Miletić, rukovoditeljka Grupe za pripremu projekata finansiranih iz EU u Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i Milorad Bjeletić, izvršni direktor Beogradske otvorene škole. Uvodničari su se složili da je izuzetno značajno unapređivanje saradnje između javnog sektora i civilnog društva kada se radi o koordinaciji međunarodne razvojne pomoći, i to ne samo u fazi programiranja već i u fazi implementacije, a sve u cilju efikasnog korišćenja raspoloživih sredstava. Srbija mora da razvija kvalitetne sisteme koordinacije u ovoj oblasti kako bi pri ulasku u EU bila u mogućnosti da apsorbira raspoloživa sredstva iz kohezionih i strukturnih fondova, s obzirom na to da će prema procenama Srbiji biti na raspolaganju više od jedne milijarde evra. Ovo je posebno značajno zbog pripreme svih aktera za korišćenje Evropskog socijalnog fonda koji je ključan za sektor Razvoj ljudskih resursa i društveni razvoj.

U okviru panel-diskusije „Sektorska saradnja kao preduslov za efektivno korišćenje dostupne međunarodne razvojne pomoći“ predstavnici državnih institucija, donatorske zajednice i civilnog društva razgovarali su o uspostavljanju kvalitetnije saradnje kao preduslova za efektivno korišćenje dostupne međunarodne razvojne pomoći.

Ključni zaključci panel-diskusije odnosili su se na unapređenje sistema planiranja javnih politika koji mora da bude ostvarena u saradnji sa svim zainteresovanim stranama, a da međunarodna razvojna pomoć bude tretirana samo kao jedan od izvora za ostvarivanje ciljeva javnih politika koji su na taj način definisani. Civilno društvo mora igrati značajnu ulogu, kako u programiranju tako i u implementaciji međunarodne razvojne pomoći, ali moralo bi da igra veću ulogu i u nadzoru pomoći kako ne bi došlo do zloupotreba. Važno je razumeti da različiti donatori na različit način pružaju pomoć, pa je od izuzetne važnosti da potencijalni korisnik razume od kog donatora može šta da traži. Sa druge strane, potrebna je i bolja saradnja i razmena informacija u okviru same donatorske zajednice. SEKO mehanizam mora da insistira da se pomoć sprovodi kroz domaće resurse/ organizacije koje zapošljavaju stanovništvo i vraćaju sredstva u budžet, a ne kroz tehničku pomoć i inostrane konzorcijume.

Tokom radnog panela „SEKO mehanizam i međusektorska saradnja – izazovi i mogućnosti za dalje unapređenje“, učesnici konferencije su razgovarali o trenutnim izazovima i narednim koracima u vezi sa razvojem saradnje između sektora. Istaknuta je potreba za unapređenjem odnosa sa resornim ministarstvima i drugim važnim akterima i mimo procesa programiranja međunarodne razvojne pomoći. Naime, razvoj i unapređenje saradnje sa predstavnicima organa javne vlasti na nivou jednog sektora može biti samo prednost i za proces programiranja razvojne pomoći, jer učestvovanjem u kreiranju javnih politika i donošenju pravnih akata lakše je isprogramirati prioritete u finansijskom smislu. Više puta je istaknuto da je potrebno insistirati na većem broju grant šema u okviru programiranja razvojne pomoći, i na taj način jačati kapacitet organizacija civilnog društva i pripremati se za efikasnu apsorpciju EU fondova kada postanemo članica. SEKO mehanizam treba iskoristiti za prikupljanje više informacija od organizacija civilnog društva koje rade na terenu, uz stalnu edukaciju organizacija o procesu programiranja, implementacije i praćenja međunarodne razvojne pomoći.

SRBIJA PRISTUPILA EVROPSKOM ZDRAVSTVENOM PROGRAMU III (2014–2020)

Srbija je početkom marta 2016. godine potpisala Memorandum o razumevanju za pristupanje glavnom programu EU za implementaciju zdravstvene strategije – Evropskom zdravstvenom programu III (*HEALTH PROGRAMM III*). Evropski zdravstveni program III usmeren je na unapređenje zdravlja u Evropi kroz pružanje podrške saradnji između zemalja članica sa ciljem poboljšanja politika u zdravstvenom sektoru. Opšti cilj programa je poboljšanje zdravlja građana EU i smanjenje nejednakosti na polju zdravlja, podsticanje inovacija u oblasti zdravstva i jačanje održivosti zdravstvenih sistema, bavljenje aktuelnim zdravstvenim problemima u državama članicama EU i podrška i podsticanje saradnje između država članica EU. Za potrebe Evropskog zdravstvenog programa III EU je izdvojila 449,4 miliona evra. Glavne namene su: projekti saradnje na nivou EU, zajedničke aktivnosti zdravstvenih regulatora zemalja članica, funkcionisanje nevladinih tela i saradnja sa međunarodnim organizacijama.

Specifični ciljevi program su: promovisanje zdravlja, prevencija bolesti i negovanje okruženja koje pruža podršku zdravom stilu života, zaštita građana od ozbiljnih prekograničnih zdravstvenih opasnosti, podrška inovativnim, efikasnim i održivim zdravstvenim sistemima, lakši pristup boljem i sigurnijem sistemu zdravstvene zaštite za građane Unije.

Pristupanjem Evropskom zdravstvenom programu 2014–2020. Srbija postaje ravnopravni partner zemljama Evropske unije i dobija podršku za zdravstveni sektor i proces usaglašavanja sa evropskim standardima u javnom zdravstvu. Učešće Srbije u ovom programu omogućit će veća ulaganja u inovativna i održiva rešenja u zdravstvu, unapređenje kapaciteta zdravstvenih usluga, veći stepen saradnje sa kolegama u regionu i EU i efikasniju primenu preventivnih mera, na primer u borbi protiv HIV/AIDS.

THE THIRD HEALTH PROGRAMME 2014-2020 FUNDING HEALTH INITIATIVES

Program: EU program za zdravlje
Budžet: 449,39 miliona evra
Trajanje: 1. januar 2014 – 31. decembar 2020.

Institucije koje sprovode program u EU:

Evropska komisija

Izvršna agencija za potrošače, zdravlje, poljoprivredu i hranu (CONSUMERS, HEALTH, AGRICULTURE AND FOOD EXECUTIVE AGENCY – CHAFEA)

Nacionalne kontakt tačke

Kontakt tačka programa u Srbiji:

Ministarstvo zdravlja Vlade Republike Srbije

PREPORUČUJEMO

Drugo, izmenjeno i dopunjeno izdanje „Vodiča za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji” koji je priredila Beogradska otvorena škola;

Zbornik radova Fondacija Centar za demokratiju „Lokalne samouprave i pristupni pregovori” koji je nastao u okviru projekta „Doprinos jedinica lokalnih samouprava pristupnim pregovorima Srbije sa EU”

PREGOVARAČKO POGLAVLJE 4 – SLOBODNO KRETANJE KAPITALA

Sloboda kretanja kapitala predstavlja jednu od četiri slobode na kojima se temelji unutrašnje tržište Evropske unije. Ovo poglavlje pre svega se odnosi na usklađivanje propisa iz oblasti kretanja kapitala i tekućih plaćanja, kao i na borbu protiv pranja novca i protiv finansiranja terorizma.

U oblasti slobodnog kretanja kapitala, države članice imaju obavezu da, uz neke izuzetke, uklone sva ograničenja kretanja kapitala i unutar EU i između država članica i ostalih država. Kretanja kapitala klasifikovana su prema ekonomskoj prirodi aktive i pasive na koje se odnose i obuhvataju: direktna ulaganja; ulaganja u nekretnine (kupovina zgrada i zemljišta i izgradnja zgrada od strane privatnih lica za stvaranje dobiti ili lično korišćenje; ova kategorija takođe obuhvata pravo na produživanje, olakšice i pravo na gradnju); transakcije hartijama od vrednosti kojima se uobičajeno trguje na tržištu kapitala; transakcije udelima društava za zajednička ulaganja; transakcije hartijama od vrednosti kojima se uobičajeno trguje na tržištu novca; transakcije po tekućim i depozitnim računima kod finansijskih institucija; kredite koji se odnose na komercijalne transakcije ili na pružanje usluga u kojima učestvuje rezident; finansijske zajmove i kredite; jamstva, ostale garancije i pravo zaloge; transfere za izvršenje ugovora o osiguranju; kretanje ličnog kapitala (npr. zajmovi, pokloni, nasledstvo); fizički uvoz i izvoz finansijske imovine (npr. hartije od vrednosti, sredstva plaćanja bilo koje vrste); ostala kretanja kapitala (npr. autorske naknade, odštete u slučajevima kada se mogu smatrati kapitalom).

Pravnim tekovinama EU uređena su i pitanja u vezi sa uslugama plaćanja na unutrašnjem tržištu, a na taj način uspostavljena je osnova za stvaranje jednog šireg evropskog tržišta za plaćanje. Definisana su pravila povezana sa svim uslugama nacionalnih i prekograničnih plaćanja u EU. Cilj je da prekogranična plaćanja postanu laka, efikasna i sigurna kao nacionalna unutar država članica, dok se istovremeno poboljšavaju prava korisnika na korišćenje usluga plaćanja. Takođe, nastoji se da se poboljša konkurencija, otvaranjem tržišta plaćanja ka novim učesnicima, tako da se podstiče povećanje efikasnosti i smanjenje troškova, i uspostavlja neophodna platforma za jedinstvenu zonu za plaćanje u evrima. Osim toga, otklanjaju se razlike u naplatama za prekogranična i nacionalna plaćanja u evrima do određenog iznosa. Primenom ovih pravila, postiže se da potrošača, koji obavlja prekogranično elektronsko plaćanje u evrima, ta operacija košta isto kao kada obavlja odgovarajuće plaćanje u evrima u svojoj državi članici. Istovremeno, pravnim aktima EU uređena su i pitanja o osnivanju, obavljanju delatnosti i nadzoru poslovanja institucija za elektronski novac.

U oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, zahteva se od banaka i drugih ekonomskih operatera da identifikuju klijente i prijave određene transakcije, naročito kada se radi o predmetima visoke vrednosti ili velikim gotovinskim transakcijama.

KOJA JE KORIST ZA SRBIJU?

- Liberalizovano tržište kapitala
- Liberalizovano tržište nekretnina
- Prekogranična plaćanja u okviru EU izjednačena sa plaćanjima unutar matične države
- Suzbijanje pranja novca i suzbijanje finansiranja terorizma

Potpuna liberalizacija tržišta kapitala omogućava građanima otvaranje računa u inostranstvu, odobravanje kredita nerezidentima, unošenje i iznošenje gotovog novca bez ograničenja. Istovremeno, državljani država članica EU imaju isti tretman kao i domaći državljani u pogledu sticanja prava svojine na nepokretnostima.

Članstvo u EU imaće efekte za sve učesnike finansijskih tržišta, kao i za građane, preduzetnike, investitore, odnosno korisnike finansijskih usluga. U skladu sa ukidanjem ograničenja kretanja kapitala, građani Srbije imaće veće mogućnosti izbora finansijskih institucija sa kojima žele da posluju, na primer u pogledu obavljanja platnog prometa. U oblasti borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma, kroz usklađivanje sa pravnim tekovinama EU, uspostavlja se efikasan sistem koji podrazumeva uključenost i saradnju većeg broja institucija sa ciljem borbe protiv pranja novca i protiv finansiranja terorizma.

(Brošura „Pregovaračka poglavlja – 35 koraka ka EU“, EU info-centar i Pregovarački tim za vođenje pregovora o pristupanju Srbije EU)

Beogradska otvorena škola
Centar za evropske integracije

Masarikova 5/16,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 11 30 61 372
F: +381 11 36 13 112
E: eupregovori@bos.rs i cei@bos.rs
W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs
S: facebook.com/bos.cei
S: twitter.com/CEI_BOS

TIM
ZA SOCIJALNO UKLJUČIVANJE I
SMANJENJE SIROMAŠTVA

Podržano od strane Evropske
unije u okviru programa
„Evropa za građane i građanke”

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten
„Progovori o pregovorima” prijavite se [OVDE](#).

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije
– molimo Vas da nas kontaktirate odgovorom na mejl
eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome kako
možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko
smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili
ako niste zainteresovani da ga primete ubuduće možete nam
to javiti odgovorom na ovu [poruku](#).

Ukoliko želite da primete informacije o specifičnim
poglavljima u okviru procesa pregovara Srbije sa EU
popunite **Upitnik**, koji se nalazi na sledećem [LINKU](#).